

PRIVAT SAMLING AV FLYGBLAD

Under min tonårstid, i slutet av 1970-talet, fanns det längs min välbekanta skolväg en butik för gamla varor som hade ett sovjetiskt propagandabladd från andra världskrigets tid i fönstret. Bladets budskap kändes väldigt främmande, märkligt, annorlunda och intressant. Under skoldagen funderade jag en hel del kring det budskap som den anonyma skaparen av flygbladet hade önskat förmedla. Såg den sovjetiska propagandan ut så här under andra världskriget? Fanns det sådana som trodde på det? Var de som uppträdde med namn medvetna om hur deras politiska uppfattningar beskrevs i bladet? Detta kombinerat med mitt intresse för historia, det så kallade sanningssökandet och frågor kring sanningspåståenden om det förflutna, fick mig att under skoldagen räkna mina slantar och fundera på om jag skulle skaffa mig en ny hobby. På den tiden samlade eleverna ofta på olika kort som de sedan bytte med varandra, till exempel samlarkort med idrottare. Men det här var någonting helt annat! Under årens lopp växte min samling av propaganda-flygblad alltid när jag som en skolpojke hade råd.

Under den här tiden var Europa inne i en förhållandevis fredlig period, och sociala medier och den mer aggressiva krigspropaganda som vi ser i dag saknades vid övergången till 1980-talet. Flygbladen var ett exempel på hur information förr i tiden förmedlades på ett sätt där läsaren inte kunde vara säker på författaren, bildernas äkthet eller innehållets tillförlitlighet. Den information som i dag sprids via sociala medier har många gemensamma drag med 1940-talets propaganda-flygblad. I stället för Internet spreds flygbladen oftast genom att fälla ner dem från flygplan över befolkningen och soldaterna på andra sidan stridslinjen.

Medan jag samlade på flygblad gick det upp för mig att de övriga samlarna hade en ganska hög medelålder. De var ofta krigsveteraner som själv hade stridit vid fronten och börjat samla flygblad redan där. På 1980-talet fanns det också åtminstone ett internationellt sällskap för samlare av flygblad. Sällskapet gav ut en tidskrift med intressanta artiklar om propaganda och ordnade bland annat auktioner där flygblad såldes. En del samlare testamenterade också sina samlingar till exempelvis museer. Olika arkiv har också samlingar från en myndighet eller någon annan arkivbildare. I officiella arkiv finns till exempel mer detaljerade uppgifter om flygbladens ursprung och var de har hittats.

Det som är särskilt intressant med flygblad är deras propagandistiska innehåll. Det har också visats att prisstegringen till följd av efterfrågan bland samlare och annan kommersiell verksamhet kring samling kan leda till att någon oärlig person försöker sälja förfälskade flygblad som framställts till exempel med färgkopiator. När man samlade flygblad var det med andra ord viktigt att noggrant granska papperet och utöva källkritik. Var det trovärdigt att såväl flygbladet som budskapet i det verkligen härstammade från andra världskrigets dagar eller hade det förfälskats på ett eller flera sätt? Vilket perspektiv ger din källa på tidsåldern, uppfattningarna och deras spridning bland olika parter?

Ake Söderlund

**TILL FINSKA
ARMÉNS SOLDATER!**

Det hollerska Tyskland och dess finska representanter, Ryd, Raangell och Mannenheim, har mot vår vilja drivit oss ut i ett blodigt krig för främmande intressen. Vi ha tvingats att angripa Sovjetunionen, som på intet sätt är fiendligt sinnad mot finska folket.

Sovjetunionen sände spannmål till Finland då vi ledo brist på bröd.

Men vad har det hitlerska Tyskland givit Finland? Det har till Finland skickat flera armédivisioner, som leva på finska folkets bekostnad och som drivit oss till krig.

För deras skull måste vi knappa in på våra redan förut små matransoner. Våra hustrur och barn svältat!

Vi äro berövade alla demokratiska rättigheter.

Vi svensktalande soldater från Ny-
lands län följande värdjan till betolk-
ningen och soldaterna i Finland:

Det hitlerska Tyskland är vår fiende
och inte Sovjetunionen.

Gå över på Röda Arméns sida!

Oss har Röda Armén mottagit väl och den kommer också att mottaga er väl.

Ned med hilerismen! Bort med de tyska trupperna från Finland!

De svensktalande soldaterna från 13:e infanteriregementet, 15:e kustbevakningskompaniet och kustartilleriregemente 4:

Gottberg Paul, Boman Karl, Erik Byman, Andr str m Anton, Birger Vesterholm, Birger Sundström, J r  Hugelberg, Adolf Lindholm, Andr str m Johannes, Hugo Rehn, Abba Törnqvist, Lindström Holger, Blomqvist Paul, Pihl Albin Karl, Ernst Pihl.

**SUOMEN ARMEIJAN
SOTILAILLE!**

Hitterin Saksa ja sen suomalaiset edustajat Ryt, Rangell ja Mannheim ovat syössät meidät vastoin taittoame verisen sotain vieraiden etujen puolesta. Meidät on pakotettu hyökkäämään Neuvostoliiton kimppuun, joka ei ole millään tavoin vihainen Suomeen kansaa kohtaan.

Neuvostoliitto lähetti Suomelle viljaa,
kun me kärsimme leivän puutetta.

Mutta mitä on Hitlerin Saksa antanut Suomelle? Se on lähettänyt uselta arvoimieljadvistoonia, jotka elävät ilmaisiksi Suomen kansan kustannuksella ja jotka ovat ajaneet miedät sotaa.

Heidän vuokseen on meidän vähennettävä ennestäänkin pieniä ruoka-annoksiamme. Vaimomme ja lapsemme näkevät nälkää.

Meitä on ristetty kaikki demokraatitset oikeudet.

Me Uudenmaan läänin ruotsalaiset sotilaat lähettämme seuraavan vetoomuksen Suomen väestölle ja armeijalle:

Lopettakaa sotat! Yhtykää taisteleviin
hitleriläisyyttä vastaan.
Hitlerin Saksa on vihollisemme eikä
Neuvostoliitto.

Alas hitleriläisyys! Pois saksalaiset joukot Suomesta!

13:nnen jalkaväkirykmentti, 15:nnen
rannikkovartiokomppanian ja
4:nnen rannikkotyöstörykmen-
tin ruotsalapuuhuvat soitiaat:

Sotavangit rauhan töissä

JOKAINEN SOTAVANKI SAA TEHDÄ SELLAISTA TYÖTÄ, MIHIN ON TOTTUNUT

„Minä olen kukenut ja yleensä kaikki suomalaiset rakennustyömailla. Siellä saa tehdä sitä, mihin ammat-
tiin on perehtynyt Suomessa.“

(JR. 10, 1 pataljoonan, 3 kompp. sotam. Vaikko
Druvan kirjeestä).

Kulune täällä työn tunteina Päivämme

Päivämme kuluu täällä työn touhussa.
(JR. 35, III patajoonan, 11 komppanian
sotamies Sulho Maineen kirjeestä).

**Kalastustakaan
ei ole
unohdettu**

He laakivat verkkonsa vesille →
 + Tupakka maistuu vesiltä palottua

Kalastusprikaadi on
omalaisten miehittämä
100 prosenttisesti.
(Matruusi Järvelä kirjoitti).

(JR. 22, 6 komppanian sotamies
urre Vahallinnan kirjastā).

Iltaisin taas klubilla pelaamme shakkia, tammaa, luemme lehtiä ja kirjoja ajan kuluksi.
(JR. 10, 1 pataljoonan, 3 komppanian sotamies
Martti Leinonen kirjasta).

Vilka budskap och bilder användes för att påverka finländarna under fortsättningskriget?

